

Een onvergetelijke Koninginnedag

In het Duitse imkersblad met de ietwat merkwaardige naam 'Das Bienenmütterchen' (2001/3) beschreef imker Georg Rosenboom een interessante ervaring, die hij had opgedaan bij een bevruchtungsstation op het ten oosten van Borkum gelegen waddeneiland Juist. Nadat hij er in de laatste week van mei 2000 enkele darrenvolken had geplaatst, arriveerden op 6 juni de eerste vijftig (éénraams-)bevruchtungskastjes. Het was die dag aanvankelijk tamelijk fris, de bijen vlogen nauwelijks en darren waren er niet te zien. Om tot rust te komen werden de bevruchtungsvolkjes voorlopig (gesloten) op een stelling geplaatst. Langzamerhand werd het wat warmer en kwamen de darren tevoorschijn. In steeds grotere getale omringden ze de éénramertjes die vervolgens door Rosenboom en een collega naar hun definitieve standplaats werden gebracht. Honderden darren vlogen mee, zodat men besloot nog maar even te wachten met het openen van de kastjes. Toen men dat uiteindelijk wel deed, brak de duivel los, een herrie van jewelste. Het leek volgens Rosenboom wel een luchtaanval uit de tweede wereldoorlog. Vlak boven hun hoofden speelden zich de paringsvluchten af. Je kon goed zien dat de koninginnen behendiger vlogen dan de darren. Bij de eigenlijke paring vertraagde het moertje haar snelheid, de dar vloog er van achteren op aan en liet na een fractie van een seconde weer los. Het was echter in alle wirwar onmogelijk om te zien wanneer de volgende dar aan de beurt was. Na een klein uurtje nam de drukte snel af en was de voorstelling voorbij. Sommige thuiskomende koninginnen waren besmeurd alsof ze uit een mesthoop kwamen.

'Zoiets heb ik nog nooit meegemaakt en zal ik ook wel nooit meer meemaken', verzuchtte deze imker. Van de twaalf 'bijenmoedertjes' die hij zelf ingebracht had, waren er elf een week later aan de leg.

Reservaat van zwarte bij op Groenland

De zwarte bij *Apis mellifera mellifera* was zo'n honderd jaar geleden het enige bijenras dat voorkwam in het gebied tussen de Alpen in het zuiden, Scandinavië in het noorden, de Pyreneeën in het westen en de Oeral in het oosten. Deze bij is in staat lange en strenge

winters te overleven, vliegt al bij lagere temperaturen dan andere rassen en heeft een verbazingwekkende capaciteit om koude voorjaren door te komen, ook als zich betrekkelijk kleine aantallen bijen in de woning bevinden. De Deense imker Ole Hertz wijdde er een interessant artikel aan in 'Apiacta', het wetenschappelijk tijdschrift van Apimondia (2000/2). Hertz maakt zich zorgen over deze bijensoort die met uitsterven bedreigd wordt en in zijn zuiverste vorm alleen nog maar voorkomt op het tussen Denemarken en Zweden gelegen eilandje Laesö en op enkele eilandjes in de buurt van Stockholm. In totaal bevinden zich daar nog ongeveer driehonderd volken. Hoewel op Laesö alleen het houden van zwarte bijen wettelijk is toegestaan, zijn daar toch nog imkers die andere rassen hebben geïmporteerd. Hertz betreurt dat zeer omdat men hiermee voor de toekomst belangrijk genetisch materiaal vernietigt. Enkele jaren geleden hebben zelfs imkers die het niet eens waren met de beschermde staat van *Apis m. mellifera* 45 volken vergiftigd. In Denemarken sprak men toen van 'De bijenoorlog van Laesö'. Het eiland is bovendien nog de enige plek in Denemarken waar de varroamijt nog niet voorkomt; import van vreemde rassen zou aan die bevoorrechte toestand een eind kunnen maken.

Hertz en enkele collega's hebben nu het stoute plan opgevat om zwarte bijen te brengen naar het zuiden van Groenland. Er zijn daar geen andere bijensoorten (op twee hommelse soorten na) en wanneer bijenhouden daar mogelijk is zou men hiermee een prachtig reservaat scheppen voor de zwarte bij. Aan de belangrijkste voorwaarden, om dit project te laten slagen, is voldaan. De bevolking (Inuits), meest schapenhouders, zijn geïnteresseerd in bijenhouden; het klimaat is geschikt (-4 tot +10 °C), en de dracht is prima van mei tot eind augustus. Inmiddels is het project gestart. Sinds 1998 zijn er enkele tientallen volken van Laesö naar Groenland gebracht en op zes verschillende plaatsen gehuisvest. De resultaten tot dusverre geven hoop dat het project (dat zeer goed begeleid wordt) zal slagen. Het scheppen van een reserve aan genetisch materiaal op Groenland is te vergelijken met het bewaren van tropische zaden in genenbanken of het houden van bedreigde diersoorten in dierentuinen. Men hoeft niet bang te zijn, dat het mellifera-project, waarbij men streeft naar een maximum van driehonderd volken, het ecosysteem van Groenland zal verstoren: Groenland is enorm groot: op Europa gelegd reikt het van Noorwegen tot Noord-Afrika!